

طرح
سازمان مرجعیت شیعه

آیت الله العظمی سید رضا حسینی نسب

پیشگفتار

مکتب بالنده و افتخار آفرین تشیع به عنوان اسلام حقیقی، از آغاز صدر اسلام و با راهنمایی رسول اعظم محمد ابن عبدالله (ص)، و از رهگذر معرفتی امیر مؤمنان علی ابن ابی طالب (ع) به عنوان خلیفه و جانشین خود، به وجود آمده است.

برای نخستین بار، پیامبر گرامی اسلام (ص)، پیروان امیرالمؤمنین (ع) را به عنوان "شیعه" نامیده اند.

جلال الدین سیوطی، از علمای معروف اهل سنت،
این روایت مشهور و مسلم را از رسول خدا (ص) در
تفسیر "الدرّ المنثور" نقل کرده است که فرموده اند:

«والذی نفسی بیده، انّ هذا وشيعته لهم الفائزون

يوم القيامة». (الدرّ المنثور، نوشته جلال الدین سیوطی، ج 6،

در تفسیر آیه هفتم از سوره بیّنه "انّ الذین آمنوا و عملوا
الصالحات اولئک هم خير البریة").

یعنی: سوگند به آن که جان من در دست او است، او

(علی ابن ابی طالب) و شیعه او در روز رستاخیز،

رستگارانند.

گسترش سریع تشیع در جهان

جمعیت شیعیان در مرحله اول، متشکل از گروهی محدود از مهاجر و انصار بود و در رأس آنان، شخصیت‌های بنی هاشم و جمعی از بزرگان صحابه مانند سلمان، ابوذر، مقداد، خباب بن ارت و امثال آنان قرار داشتند.

گرچه هجمه‌های سنگینی در طول تاریخ تشیع، برای از میان برداشتن این جامعه زنده و پویا صورت گرفته است، اما روز به روز بر عظمت و عزت شیعیان جهان افزوده شده و امروز، دنیا به این حقیقت اذعان نموده

است که گسترش جهان تشیع و تحقق هلال شیعی، شامل بحرین، شرق عربستان، ایران، عراق، جمهوری آذربایجان، و لبنان، می رود تا هژمونی جدیدی را در جهان معاصر رقم زند، و قدرت جامعه بزرگ شیعه را به منصّه ظهور برساند.

(هلال شیعی)

گرچه آمار دقیقی از تعداد شیعیان جهان در دست نیست، اما از مجموعه تخمین های کارشناسان مبنی بر اینکه بالغ بر بیست و پنج درصد مسلمانان در سراسر جهان را شیعیان تشکیل می دهند، و با توجه به اینکه جمعیت فعلی مسلمانان جهان بیش از یک میلیارد و هشتصد میلیون مسلمان است، چنین استنباط می شود که در حدود چهارصد میلیون از مسلمانان جهان، پیرو مکتب رهایی بخش تشیع می باشند.

مسلمانان شیعه گرچه در اکثر کشورهای جهان زندگی می کنند، ولی بیشترین تعداد آنان در کشورهای

خاورمیانه مانند ایران، عراق، پاکستان، یمن،
افغانستان، آذربایجان، بحرین، لبنان و امثال آنها به
سر می‌برند.

رشد جامعه شیعیان در دهه‌های اخیر به حدی رسیده
است که توانسته اند در برخی از کشورهای مهم
خاورمیانه مانند ایران و عراق، دولت‌های شیعی
تاسیس نمایند، و در برخی دیگر از ممالک این منطقه،
نیروی‌های بزرگ و مؤثر مردمی را ساماندهی نمایند.

رهبری جهان تشیع در طول تاریخ

پیروان مکتب تشیع، با توجه به شرایط عقلی و نقلی

که برای امام و جانشین پیامبر (ص) به اثبات رسیده است، امیر مؤمنان علی ابن ابی طالب (ع) و ائمه دوازده گانه را پس از خاتم انبیاء (ص) به عنوان رهبران خود و خلفای رسول خدا (ص) می دانند.

در حال حاضر نیز، رهبری حقیقی و بالاصاله شیعیان، بر عهده امام عصر حجة ابن الحسن المهدی (عجل الله تعالی فرجه الشریف) بوده و خواهد بود.

در زمان غیبت کبری که عموم جامعه شیعیان از تشرّف به حضور آن حضرت محروم هستند و امکان دسترسی به ایشان برای همگان وجود ندارد، بنا به

فرمان پیشوایان معصوم، از جمله خود آن حضرت،
فقهای عادل و با تقوا به عنوان مرجع و پناهگاه
شیعیان معرفی شده اند.

فقهای عادل و پرهیزکار در طول تاریخ پرفراز و نشیب
اسلام و تشیع، بار مسئولیت یادشده را بر دوش خود
گرفته اند و هر یک، بر مبنای مقتضیات زمان و مکان و
با توجه به محدودیت های عصر خود، تلاش کرده اند
تا کشتی طوفان زده تشیع را به ساحل نجات برسانند و
جامعه شیعیان را رهبری نمایند.

ضرورت تحوّل و تطوّر در نظام مرجعیّت

روشن است که روش های مدیریت در هر جامعه ای، متناسب با زمان، و همگام با تحوّلات دیگر جامعه، باید دگرگون و متکامل گردد.

به عنوان مثال، روش مدیریت یک شهر کوچک با جمعیت و امکانات محدود در ده قرن قبل، با روش مدیریت یک کشور عظیم با شرایط پیچیده سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی در عصر حاضر، بسیار متفاوت است.

اینک، با اذعان به تحوّل و دگرگونی بزرگی که در کمّیت و کیفیت جامعه تشیّع به وجود آمده است، به حدّی که این جامعه عظیم جهانی، صدها میلیون انسان مسلمان روی زمین را در عصر و زمانی پیچیده و بغرنج در بر می گیرد، آیا می توان گفت: همان روشی که هزار سال قبل برای مدیریت جامعه پیروان اهل بیت (ع) و مرجعیّت شیعه به کار برده می شده است، باید در عصر حاضر نیز برای اداره امور و سازماندهی شیعیان، به کار برده شود؟

در اعصار گذشته به خاطر سیطره دشمنان سفاک و حساسیّت ستمگران بنی امیه و بنی عباس و دیگر

حکومت های ظالم نسبت به حرکت شیعیان و رهبران آنان، و به خاطر تحت فشار بودن شدید فقهای ما، جامعه شیعه نمی توانست تشکیلاتی فراگیر و منسجم در سطح جهانی داشته باشد. به عبارت دیگر، حکام ستمگر و دشمنان شیعه به خاطر ترسی که از عدالتخواهی شیعیان و رهبران آنان داشتند، اجازه سازماندهی منسجم و پاینده را به جامعه پیروان اهل بیت (علیهم السلام) نمی دادند. زیرا در صورت تحقق چنین امری، تشکیلات شکوهمندی پدید می آمد که می توانست همه پیروان تشیع را زیر چتر واحدی گرد

آورد و از این رهگذر، قدرتی عظیم را در برابر حکام
جور فراهم سازد.

از اینرو، فقهای شیعه با ملاحظه محدودیت های زمان
خود و به منظور پرهیز از خشم حاکمان جائر و هجمه
دشمنان شیعه، به سازماندهی پیروان خود به صورت
محدود و موقت در حدّ "بیوت" مراجع شیعه، اکتفا
نموده اند.

این در حالی است که در عصر حاضر، از یکسو،
جامعه شیعیان جهان، از گروهی اندک، به جمعیت
عظیم صدها میلیونی ارتقاء یافته است، و از سوی
دیگر، امکان سازماندهی نظام مرجعیت شیعه فراهم

است و هیچ ترسی از ایجاد مؤسسه ای فراگیر به خاطر مخالفت حکام ستمگر وجود ندارد. بنا بر این، در عصر حاضر، هیچ عذری برای عدم ارتقاء سطح تشکیلات مرجعیّت شیعه از مرحله "بیوت" به مرحله "سازمان جهانی" پذیرفته نیست.

امروزه، عموم شیعیان، بویژه نخبگان و فرهیختگان جامعه، به ضرورت تحوّل و تکامل نظام مرجعیّت شیعه اذعان دارند، تا ضمن رفع نواقص نظام موجود، امکان پاسخگویی به نیاز جمعیّت عظیم شیعیان در عصر حاضر و در دنیای مدرن و پیشرفته

معاصر، فراهم گردد، و اشکالات اساسی در نظام
فعلی، به ویژه در زمینه گردش مالی آن، برطرف گردد.
در این نوشتار موجز، به منظور آغاز یک حرکت
تشکیلاتی منسجم و بالنده، دیدگاهی را به عنوان
طرحی جامع در جهت سازماندهی نظام مرجعیّت
شیعه، ارائه می دهیم. باشد که با امعان نظر
اندیشمندان و فرزندگان، بویژه فقهای گرانقدر و
متخصصان شیعه در حوزه های علمی و دینی، بر غنای
این طرح افزوده گردد.

آیا نظام قدیم، پاسخگوی دوران معاصر است؟

همانگونه که توضیح داده شد، نظام پیشین دستگاه مرجعیت شیعه در ظرف زمانی و مکانی خاصی که متأثر از ایجاد محدودیت های سیاسی و هجمه های دشمنان دیرینه تشیع و مخالفت آنان با تاسیس سازمانی فراگیر بوده است، به عنوان حدّ اقل تشکیلات، محقق گردیده است.

این نظام که همچنان در دوران حاضر نیز مورد استفاده قرار می گیرد، متوقف بر ویژگی های زیر است:

الف - فرد محوری و تأثیر آن بر نظام بیت مرجع

از آنجا که محور اساسی این تشکیلات، شخص مرجع تقلید است، بنا بر این، با رسیدن فردی به مرجعیّت، محقق می شود و گسترش می یابد، اما پس از مرگ وی، به خط پایان خود می رسد.

بنا بر این، قوام بیوت مراجع، به حیات شخص مرجع بستگی دارد و این تشکیلات، پس از فوت مرجع، متلاشی می گردد.

یکی از معایب بزرگ این نظام، این است که مسئولان و کارگزاران یک بیت، پس از سالها تجربه و کارآموزی، با مرگ مرجع مورد نظر، نسبت به عموم صلاحیّت های

خود خلع ید می شوند و نوعاً تخصص و تجارب گذشته آنان به هدر می رود. زیرا مرجع بعدی، سعی خواهد کرد از میان افراد مورد شناخت و وثوق شخص خود، مسئولانی برای بیت خویش، برگزیند.

برخی از بیوت مراجع که پس از رحلت آنان همچنان خواسته اند به فعالیت خود ادامه دهند، به دلیل از دست دادن رکن اصلی بیت و سالار خویش، با ناکامی مواجه بوده و گاهی موجب بروز مشکلاتی در زمینه مطرح شدن صلاحیت یا عدم صلاحیت آنان در خصوص اموری مانند تصرف در وجوهات شرعیه شده اند.

ب - ناپایداری

ویژگی "فرد محوری" در تشکیلات بیوت مرجعیت، موجب آن می‌گردد که این نهادها، تشکیلاتی موقت و زودگذر باشند. زیرا معمولاً مراجع شیعه در سنین بالا به مرجعیت نائل می‌گردند و این امر باعث می‌شود که عمر مفید بیوت مرجعیت کوتاه باشد و تا سازمان دهندگان بخواهند نهاد یادشده را به جایی برسانند و تشکیلات آن را تکمیل کنند، با ارتحال شخص مرجع به عنوان محور اصلی آن، مانند خیمه ای که عمود آن را بردارند، سقوط می‌کند و فرو می‌افتد.

این ویژگی نیز، موجب عدم تحقق تشکیلات رهبری مستدام و بالنده که بتواند پاسخگوی عموم شیعیان جهان در همه زمینه های دینی ، فرهنگی، اجتماعی، سیاسی و اقتصادی مستمر باشد، می گردد.

ج - پراکندگی

ویژگی دیگر بیوت مرجعیت، پراکندگی و عدم ارتباط سازماندهی شده میان آنها می باشد. گرچه تلاشهایی برای تزاور و مراودات مقطعی میان مؤسسات یادشده صورت می گیرد، اما به دلیل فقدان ضوابط استاندارد و تثبیت شده، انسجام تشکیلاتی لازم میان آنها نهادینه نشده است.

این امر، موجب تشّت نیروها و عدم هماهنگی
فعالیت‌های تشکیلاتی و منسجم در کل جامعه شیعیان
جهان می‌گردد. حتّی، در مقاطع زمانی گوناگون، شاهد
رویاری برخی از حامیان و یا کارگزاران بیوت برخی از
مراجع مختلف بوده ایم. هرچند این موارد خیلی
گسترده نیستند، اما می‌توانند به عنوان موانعی بر سر
راه اتّحاد و انسجام جامعه جهانی شیعیان، قلمداد
گردند.

د - عدم تضمین در سرنوشت وجوهات

در زمان حیات مراجع، اصل این است که با حضور و

نظارت شخص ایشان، امور مالی مطابق موارد مقررہ شرعیہ انجام می گردد و انشاء اللہ، حمل بر صحت می شود.

پس از رحلت مراجع، گرچه در برخی از موارد مانند زمان آیت اللہ العظمی بروجردی و امثال ایشان، بنا بر مشهور، پولی نزد ایشان به جا نمانده، بلکه آن مراجع بزرگوار با وجود دیون و قرض هایی که بر عهده آنان بوده است از دنیا رفته اند، اما در برخی از موارد دیگر، پس از رحلت مرجع، مبالغ هنگفتی از وجوهات شرعیہ شیعیان در حساب های آنان باقی بوده است. برداشت از آن حساب ها نیز، در زمان حیات وی و با نظارت

ایشان، بر عهده نزدیکان آن مرجع بوده است. برخی از بازماندگان مراجع در چنین مواردی، ادای امانت کرده و مبالغ مذکور را پس از وفات آن مرجع، به مرجع بعدی یا حوزه های علمیه تحویل داده اند.

اما متأسفانه در برخی از موارد، وارثان سببی و نسبی مرجع متوفی، از تحویل مبالغ عظیم وجوهات باقیمانده به مراجع بعدی یا حوزه های علمیه خودداری ورزیده و به بهانه های گوناگون، خود متولی تصرّف در آن شده اند. این در حالی است که یک نظام بازرسی مستقل و جامع برای رسیدگی به امور مالی بیوت مراجع در چنین مواردی وجود ندارد، تا صحّت و

مشروعیت صرف باقیمانده وجوهات شرعیه در موارد
مقرّره را تضمین نماید.

این امر، موجبات سلب اعتماد بسیاری از شیعیان در
زمینه سرنوشت ارسال وجوهات شرعیه خود به بیوت
را فراهم ساخته است، زیرا از سرنوشت اموالی هنگفتی
که پس از فوت مرجع در حساب های او باقی می ماند،
اطمینان و تضمین لازم را بدست نمی آورند.

مطرح بودن شبهاتی که در زمینه سوء استفاده برخی از
بستگان بعضی از مراجع، و وقوع نزاع مالی میان وارثان
بعضی از مراجع پس وفات آنان، بر این نگرانی ها
افزوده است.

نتیجه

بنا بر آنچه گذشت ، روشن می گردد که تشکیلات محدود "بیوت" که بنا بر مقتضیات زمان های گذشته به وجود آمده است، گرچه در آن ظرف زمانی معین، ممکن است قابل توجیه باشد، ولی در عصر حاضر که محدودیت های گذشته برطرف شده، باید مورد تجدید نظر قرار گیرد و طرحی نو برای تشکیلات مرجعیّت شیعه، ارائه گردد، تا از یکسو، نقاط ضعف تشکیلات قدیم برطرف شود، و از سوی دیگر، از تجارب عظیم

بشری در زمینه مدیریت و سازماندهی جوامع بزرگ در
عصر حاضر، استفاده بهینه بعمل آید.

طرح اصلاح نظام مرجعیت، باید به نحوی باشد که
تنتایج ذیل، بدست آید:

1. ایجاد ثبات و انسجام در نظام رهبری مذهبی
شیعیان جهان.

2. ایجاد توازن در رسیدگی به امور جوامع شیعه در
سراسر جهان و حلّ مشکلات مالی نیازمندان شیعه
و مؤسسات خیریه اهل تشیّع به صورت متوازن در
همه شهرها و کشورهای دنیا.

3. شفاف سازی مالی و ایجاد تشکیلات نظارتی و اطلاع

رسانی برای تضمین سلامت گردش مالی مرجعیّت

شیعه.

4. پاسخ گویی مستمرّ و جامع به نیازهای فرهنگی،

اجتماعی، اقتصاد و سیاسی شیعیان جهان.

توضیح:

طرحی که ارائه خواهد شد، به عنوان مرحله اول

اصلاح نظام مرجعیّت شیعه محسوب می گردد.

در مراحل دیگر، اموری مانند تخصصی شدن هریک

از رشته های فقهی برای مراجع و سازمان مرجعیّت در

زمینه های اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی، سیاسی، و
مباحث مستحدثه افزوده می شود که می تواند تحوّل
بزرگ در پاسخ گویی به نیازهای روز افزون فکری
شیعیان و مسلمانان جهان به وجود آورد.

کلیات سازمان مرجعیت

سخن از سازماندهی تشکیلات مرجعیت را با این پیام
امیر مؤمنان (ع) شروع می‌کنیم که پس از توصیه به
تقوای الهی، فرزندان و شیعیان خود را به داشتن نظم
و انضباط در امور، فرا می‌خواند و چنین می‌فرماید:
"اوصیکما و جمیع ولدی و اهلی و من بلغه کتابی،
بتقوی الله، ... و نظم امرکم".

از این فراز وصیتنامه امام علی (ع) روشن می‌گردد که
یکی از مهمترین دلنگرانی‌های آن حضرت، نظم و

انضباط جامعه شیعیان پس از ایشان بوده است. از اینرو، بعد از سفارش به تقوا، پیروان خود را به مراعات نظم و سازماندهی و کار تشکیلاتی فرمان می دهد.

آیا سزاوار است با وجود اینگونه اوامر از سوی رهبران شیعه، دیگر جوامع بشری در نظم بخشی و سازماندهی جامعه خود با روش های دقیق و الگوهای پیشرفته و شیوه های مدرن، از جامعه بزرگ و افتخار آفرین شیعیان پیشی بگیرند؟

اهداف عام

مهمترین اهداف تاسیس سازمان مرجعیت شیعه،

عبارتند از:

1. تکامل نظام رهبری دینی و فکری جهان تشیع بر اساس نیازهای جوامع پیروان اهل بیت (ع) و همگام با تحولات و گسترش جامعه بزرگ شیعه در عصر حاضر و اعصار آینده.
2. ارتقاء نقش جامعه جهانی شیعه در معادلات بین المللی، در جهت دفاع از حقوق شیعیان جهان.
3. ایجاد هماهنگی بیشتر میان منابع فکری و مالی رهبران شیعه، به منظور بهینه سازی نظام رسیدگی به نیازها و مشکلات پیروان اهل بیت (ع) در همه کشورها.

4. استفاده بهتر از کارشناسان و متخصصان و هدایت آنان از مؤسسات پراکنده و زودگذر به سازمانی منسجم و مستدام، و پیشگیری از هرز رفتن تجارب و تخصص آنان.

5. ایجاد انضباط مالی در مجموعه منابع بیت المال شیعیان، در جهت تضمین صحت و سلامت نظام گردش مالی جامعه پیروان اهل بیت (ع).

6. گسترش دامنه نفوذ مرجعیت شیعه در سراسر جهان.

7. انسجام و ایجاد توازن در فعالیت های فرهنگی،

اجتماعی و اقتصادی شیعیان در کشورهای مختلف و

پیشگیری از دوباره کاری و تکرارهای غیر ضروری.

8. برآوردن انتظارات فرهیختگان و نخبگان جهان تشیع و دلگرم ساختن عموم شیعیان در پرتو تکامل تشکیلاتی سازمان مرجعیّت.

ویژگی های کلی سازمان

سازمان مرجعیّت شیعه به منظور تکامل بخشیدن به تشکیلات فعلی، باید ویژگی های ذیل را در بر داشته باشد:

الف. سازمان محوری با نظارت مؤثر مراجع عالیقدر هر عصر، و نقش نمایندگان آنان در اداره امور سازمان مرجعیّت.

ب. مراعات دیدگاه فقهی هر یک از مراجع در فعالیتهای سازمان یادشده، نسبت به صرف وجوهات و رعایت حال پیروان آنان.

ج. مراعات ارکان "مدیریت" به معنای فرایند به کارگیری مؤثر و کارآمد منابع و نیروها در برنامه ریزی، سازماندهی، بسیج امکانات، هدایت و کنترل مستمر، در جهت دستیابی به اهداف سازمان، و در چهارچوب نظام ارزشی مورد قبول.

د. شایسته سالاری و استفاده بهینه از کارشناسان و متخصصان شیعه در بخشهای مختلف تشکیلات، با

لحاظ همه نیازهای فکری، فرهنگی، دینی، اجتماعی،
اقتصادی و غیر آن.

ه. برخورداری از نظام دقیق بازرسی اداری و مالی بر
اساس آخرین دستاوردهای روز.

و. مرکزیت سازمان در مهمترین حوزه های علمیه
شیعه، و انتشار شعب آن در کشورهای دیگر، با
مراعات انسجام و هماهنگی دقیق و تعریف شده میان
سازمان مرکزی و شعب آن.

ز. توزیع عادلانه و متوازن وجوهات و امکانات میان
مناطق شیعه نشین در سراسر جهان بر اساس

نیازمندی‌ها و اولویّت‌ها با جلب نظر مراجع کرام در هر عصر.

ح. سازمان دهی وکلای مراجع و صاحبان اجازات جهت کنترل و نظارت بر عملکرد آنان و طراحی و اجرای یک نظام دقیق اداری و مالی در راستای ایجاد نظم و انضباط در زمینه دریافت و پرداخت وجوهات شرعیه و رسیدگی به مشکلات شیعیان، و گزارش کار آنان به مراجع و سازمان مرجعیّت.

ط. نظم دادن به امر شهریه طلاب حوزه‌های علمیه در مقیاس جهانی بر اساس برآورد نیازها و با روشی

هماهنگ، دقیق، آبرومندانه و عادلانه، و در عین حال، تبیین هویت و مشخصات مراجع پرداخت کننده. ی. برنامه ریزی جهت ایفای نقش مؤثر و حکیمانه در عرصه های گوناگون منطقه ای و بین المللی، به منظور دفاع از شیعیان جهان و احقاق حقوق آنان، در پرتو توسعه و تقویت تشکیلات سازمان مرجعیت.

تشکیلات مرکزی سازمان مرجعیّت

نهاد مرکزی سازمان مرجعیّت، در حکم قلب تپنده تشکیلات یادشده است و بر این اساس، باید با دقّت و حکمت و در نظر گرفتن همه ملاحظات ضروری شرعی، حقوقی و قانونی، مورد بحث و بررسی قرار گیرد.

مکان تشکیلات مرکزی

به منظور امکان نظارت مراجع شیعه بر فعالیت های سازمان مرجعیّت، شایسته است تشکیلات مرکزی آن در مهمترین حوزه های علمیه شیعه که در حال حاضر

در شهرهای قم و نجف قرار دارند، تاسیس گردد، و به عنوان دو ساختمان برای یک تشکیلات و نهاد واحد، تحت نظارت مراجع عظام، ارتباط با جهان تشیع را بر عهده داشته باشد. بدین صورت که قوانین و ضوابط و استانداردهای مدیریتی و نظارتی یکنواخت، در هردو مرکز مراعات گردد و از نظر ارتباطی، هردو مکان در به صورت سیستماتیک و فنی با هم مرتبط باشند.

استقلال سازمان مرجعیت

تشکیلات مرکزی سازمان مرجعیت در قم و نجف، تنها زیر نظر مراجع و نمایندگان آنان فعالیت می کند و

هیچ دولتی حق دخالت و اعمال نظر در ساختار و
فعالیت‌های قانونی آن را ندارد.

شعبه های سازمان

سازمان مرجعیت، می تواند در دیگر کشورها به
تناسب نیازمندی جامعه شیعیان و با مراعات قوانین و
مقررات مربوطه، شعبه هایی را ایجاد نماید.

این شعب، باید زیر نظر مستقیم سازمان مرجعیت
عمل کنند و غیر از اختیارات محوله از سوی تشکیلات
مرکزی، از خود استقلال و اختیاری ندارند.

اداره تشکیلات مرکزی

سازمان مرجعیت تحت نظر مستقیم نمایندگان رسمی

مراجع که با حکم آنان تعیین می گردند، اداره می شود.
مقصود از مراجع در این گفتار، عبارت است از
کسانی که شرایط ذیل را داشته باشند:

1. اثبات اجتهاد مطلق.
2. احراز سایر شرایط مرجعیت مانند تقوا، عدم انحراف
اعتقادی و غیره.
3. داشتن رساله عملیه و پاسخ به استفتائات.
4. داشتن تعداد معتنابیی از مقلدان و پیروان.

تبصره 1: مجمع عمومی سازمان مرجعیت که متشکل
از نمایندگان رسمی مراجع است ، می تواند مقررات و

آئین نامه های در زمینه شناخت شرایط، ویژگیها و کیفیت به رسمیت شناختن مراجع بعدی که به سازمان ملحق می شوند، وضع نماید.

تبصره 2: تفصیل ارکان سازمان مرجعیت، که پیشنویس آن در فصل آینده خواهد آمد، باید به تصویب نمایندگان مراجع در نخستین گردهمایی های مجمع عمومی برسد و برای تأیید، به مراجع عظام، تقدیم گردد.

امور مالی سازمان مرجعیت

سازمان مرجعیت ، برای هر یک از مراجع عضو، حساب بانکی مستقلی افتتاح می کند که زیر نظر نماینده آن مرجع خواهد بود و همه دریافتها و پرداختهای آن باید مورد تایید مرجع مزبور و نماینده مستقیم وی باشد. در عین حال، نهاد نظارتی و بازرسی سازمان مرجعیت، باید بر صحت و سلامت گردش مالی آن حساب، نظارت داشته باشد.

پس از ارتحال هر یک از مراجع، اموال موجود در حساب وی، به حساب هیچیک از مراجع دیگر واریز

نی شود بلکه با نظر مجموع نمایندگان مراجع عظام،
صرف موارد مقررّه شرعیّه در جهت رفع نیاز
مستمندان شیعه، مراکز خیریه، و حوزه های علمیه
می گردد.

تبصره: تفصیل مربوط به منابع درآمد، دیافتها،
پرداختها و هزینه های سازمان، در فصول بعدی
خواهد آمد.

ارکان سازمان مرجعیّت

ارکان اصلی سازمان مرجعیّت شیعه در بدو تاسیس،

عبارتند از:

الف. مجمع عمومی.

ب. هیأت امناء.

ج. هیأت اجرایی.

د. نهاد بازرسی.

ه. شعبه های سازمان.

تبصره: مجمع عمومی در آینده می تواند بخش های دیگری به چارت تشکیلاتی سازمان مرجعیت، اضافه نماید.

مجمع عمومی

- مجمع عمومی سازمان مرجعیت، از نمایندگان رسمی مراجع شیعه در سازمان یادشده، تشکیل می گردد.
- جلسات مجمع عمومی با حضور حد اقل دوسوم نمایندگان مراجع، رسمیت می یابد.
- مصوّبات مجمع عمومی، با رأی اکثریت حدّ اقل دوسوم حاضران در جلسات مجمع، قانونی می باشد.

- انتخاب هیأت امناء، بازرسان، دبیر کل و دیگر اعضا هیأت اجرایی و رؤسای شعب سازمان مرجعیت، بر عهده مجمع عمومی می باشد.

- جلسات مجمع عمومی، باید حدّ اقل در هر دو ماه یکبار برگزار گردد. در صورت ضرورت و با اعلان قبلی سخنگوی مجمع عمومی، این جلسات در برهه هایی کوتاه تر تشکیل می شود.

توضیح 1: لازم است نمایندگان مراجع به عنوان اعضا مجمع عمومی، به صورت منظم در جلسات رسمی آن حضور یابند تا بیانگر دیدگاه های مراجع

خویش به هنگام تصویب لوایح و مقررات باشند و در تصمیم‌گیرهای مربوطه نقش فعال داشته باشند.

توضیح 2: در صورت انحصار مرجعیت در شخص واحد و اجماع شیعیان بر مرجعیت وی، سازمان مذکور توسط آن مرجع و نماینده وی، اداره خواهد شد.

- سخنگوی مجمع عمومی که وظیفه تشکیل و اداره جلسات مجمع عمومی را بر عهده دارد، با رأی مستقیم اعضاء مجمع عمومی برای مدتی که مجمع مذکور تعیین می‌کند، انتخاب می‌گردد.

- سخنگوی مجمع عمومی می تواند برای اداره جلسات مجمع مزبور، دستیارانی انتخاب نماید.
- آئین نامه اداره جلسات مجمع عمومی، باید به تصویب اعضاء مجمع عمومی برسد.

هیأت امناء

- مجمع عمومی سازمان مرجعیت از میان اعضاء خود، تعداد پنج نفر را به عنوان اعضاء اصلی، و تعداد سه نفر را به عنوان اعضاء علی البدل برای مدّت دو سال انتخاب می نماید.

تبصره: در صورتی که تعداد نمایندگان مراجع در مجمع عمومی، مساوی با تعداد اعضاء هیأت امناء یا کمتر باشند، خود آنان مسئولیت هیأت امناء را بر عهده خواهند داشت.

● وظائف هیأت امناء عبارتند از:

1. دریافت و تدوین لایحه های پیشنهادی به منظور طرح در جلسات مجمع عمومی سازمان برای تصویب.
2. ابلاغ مصوّبات مجمع عمومی به هیأت اجرایی جهت اجراء.

3. نظارت بر حسن اجرای مصوّبات توسط هیأت اجرایی

و دیگر بخشهای اجرایی و شعب سازمان و ابلاغ

گزارش کار آنان به مجمع عمومی.

4. نظارت و کنترل عملکرد مالی سازمان و تنظیم گزارش

مالی سالانه جهت ابلاغ به مجمع عمومی.

5. انجام کلیه معاملات ملکی سازمان، پس از تصویب

مجمع عمومی.

● مسئول و منشی هیأت امناء از میان اعضاء آن، با رأی

اکثریت اعضاء هیأت امناء برای مدّت یکسال انتخاب

می گردند.

- در صورت استعفاء، فوت، مسافرت دائمی و یا برکناری یکی از اعضاء اصلی هیأت امناء، جای وی به وسیله یکی از اعضاء علی البدل، پر می گردد.

- مجمع عمومی می تواند در صورت احراز عدم صلاحیت یک یا چند تن از اعضاء هیأت امناء در حین دوره کاری، با رأی اکثریت، فرد یا افرادی را از آنان برکنار کند و جایگزین آنان را انتخاب نماید.

توضیح 1: هیأت امناء، در تصویب امور مرتبط به اداره سازمان، از خود اختیار و استقلال ندارد.

توضیح 2: هیأت امناء، حق دخالت در امور اجرایی هیأت اجرایی و شعب سازمان را ندارد، ولی در صورت

مشاهده تخلف و اشکال، باید مراتب را به مجمع عمومی گزارش نماید.

هیأت اجرایی

- دبیر کل سازمان مرجعیت و دو عضو دیگر هیأت اجرایی (حسابدار و منشی)، توسط نمایندگان مراجع که اعضاء مجمع عمومی را تشکیل می دهند، برای مدت دو سال، انتخاب می گردند.
- هیأت اجرایی، بازوی اجرایی مجمع عمومی سازمان مرجعیت می باشد و هیچگونه اختیاری از خود برای تصویب یا تغییر مصوّات مجمع عمومی ندارد.

- هیأت اجرایی، لوایح پیشنهادی خود را باید به هیأت امناء، به منظور تدوین و ارائه به مجمع عمومی تقدیم نماید.
- هیأت اجرایی، باید دستور العمل ها و مقررات اجرایی را از هیأت امناء، پس از تصویب در مجمع عمومی دریافت نماید.
- هیأت اجرایی باید گزارش عملکرد خود و دیگر شعب سازمان را در زمینه های اداری و مالی و غیره، به صورت مرتب و در ظرف زمانی قانونی، به هیأت امناء جهت نظارت، کنترل و ارائه به مجمع عمومی تقدیم کند.

- ابلاغ حکم رؤسای شعب سازمان پس از تصویب در مجمع عمومی، ابلاغ مصوّات اجرایی مجمع عمومی به شعب مذکور، کنترل عملکرد شعب، و ارائه گزارش فعالیت‌های آنها به هیأت امناء، بر عهده هیأت اجرایی سازمان مرجعیّت می باشد.
- آئین نامه های هیأت اجرایی، توسط مجمع عمومی تصویب می گردد.

نهاد بازرسی

- مجمع عمومی، سه نفر را به عنوان بازرسان سازمان مرجعیّت برای مدّت دو سال انتخاب می کند.

- بازرسان پس از انتخاب شدن توسط مجمع عمومی، یکی از اعضاء خود را به عنوان سرپرست نهاد بازرسی انتخاب می نمایند.

- وظائف نهاد بازرسی عبارت است از:

1. سازماندهی نهاد بازرسی بر اساس آئین نامه های اجرایی آن که توسط مجمع عمومی به تصویب می رسد.
2. نظارت و کنترل دقیق نسبت به امور مالی و اداری سازمان در همه سطوح هیأت امناء، هیأت اجرایی، و شعب سازمان.

3. ارائه گزارش کامل بازرسی ارکان مذکور به صورت مستقیم به مجمع عمومی در ظرف زمانی مقرر و قانونی.

توضیح: نهاد بازرسی، حق دخالت در وظائف هیأت امناء و هیأت اجرایی و شعب سازمان را ندارد ولی باید در صورت مشاهده تخلف، به آنها تذکر دهد، و همچنین، گزارش تخلفات را مستقیماً به مجمع عمومی ارائه نماید.

شعب سازمان

- شعبه های سازمان در مناطق دیگر، بر اساس درخواست هیأت اجرایی از طریق هیأت امناء و با تصویب مجمع عمومی، تاسیس می گردند.
- رؤسای شعبه ها نیز با همان شیوه، با رأی مستقیم مجمع عمومی انتخاب می شوند.
- آئین نامه تشکیل و اداره شعب را مجمع عمومی سازمان مرجعیت، تدوین می نماید.
- شعبه های سازمان، مجریان سیاست ها، طرح ها و برنامه های تشکیلات مرکزی سازمان مرجعیت در

منطقه مربوطه می باشند و در تصمیم گیری ها باید
تابع آئین نامه های ابلاغ شده و مقررات تصویب شده
توسط مجمع عمومی سازمان باشند.

نظام مالی سازمان

مبحث امور مالی سازمان مرجعیّت شیعه، به دو بخش

تقسیم می گردد:

1. نظام مالی مستقل برای هر یک از مراجع.
2. نظام مالی مربوط به اداره سازمان مرجعیّت.

نظام مالی مستقل هر یک از مراجع

- همانگونه که قبلا به صورت مختصر یادآور شدیم، سازمان مرجعیّت برای هر یک از مراجع عظام، یک

حساب مستقل افتتاح می کند که تنها زیر نظر آن مرجع و نماینده ایشان خواهد بود.

- افتتاح حساب یادشده به منظور دریافت وجوهات پیروان هریک از مراجع و پرداخت آن در موارد مقرر شرعیه با نظارت و مسئولیت نماینده آن مرجع، صورت می گیرد.

- هرگونه برداشت از حساب یادشده توسط سازمان مرجعیّت، منوط به اذن و موافقت مرجع مورد نظر یا نماینده رسی ایشان است.

- در زمینه پرداخت شهریه طلاب حوزه ها پس از موافقت مراجع، از شیوه ای هماهنگ و استاندارد

استفاده می شود، تا از یکسو، هویت مرجع پرداخت کننده مشخص باشد، و از سوی دیگر، کرامت دریافت کنندگان، مراعات شود.

- پس از رحلت هر مرجع، کلیه وجوهات شرعیه که در حساب وی قرار دارد، تحت اشراف مجمع عمومی سازمان مرجعیت، در موارد مقرر شرعیه و با مراعات قوانین سازمان مذکور، صرف می گردد.

نظام مالی مربوط به اداره سازمان مرجعیت

- به منظور ادراه امور سازمان، حساب مشترکی افتتاح می گردد که مخارج اداری و هزینه های سازمان مرجعیت، از آن حساب برداشت می گردد.

- درآمد این حساب، از محل سهم هریک از مراجع، نسبت به هزینه های عمومی سازمان و به تناسب فعالیت های سازمان برای آن مرجع، تامین خواهد شد.
- پرداخت هزینه های سازمان از این حساب، با دو امضاء از سه امضاء هیأت اجرایی، صورت می گیرد.
- کلیه دریافتها و پرداختها باید بر مبنای آئین نامه های مصوّب مجمع عمومی انجام گردد.
- نهاد بازرسی سازمان همواره می تواند دفاتر و حسابهای هیأت اجرایی و شعبه های سازمان را بازرسی و کنترل نماید.
